

31996L0092

L 27/20

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

30.1.1997

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 96/92/EÜ,
19. detsember 1996,
elektri siseturu ühiseeskirjade kohta**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 57 lõiget 2 ning artikleid 66 ja 100a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

toimides asutamislepingu artiklis 189b sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades, et:

(1) on vaja võtta vastu võtta meetmed siseturu tõrgeteta toimimiseks; siseturg hõlmab sisepiirideta ala, kus on tagatud kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine;

(2) konkurentsile rajatud elektrituru väljakujundamine on oluline samm energia siseturu lõplikul moodustamisel;

(3) käesoleva direktiivi sätted ei tohiks mõjutada asutamislepingu, eelkõige selle siseturgu ja konkurentsi reguleerivate sätete täielikku kohaldamist;

(4) elektri siseturu loomine on eriti tähtis elektri tootmise, ülekandmise ja jaotamise tõhususe suurendamiseks, tugevdades samal ajal varustuskindlust ning Euroopa majanduse konkurentsivõimet ja kaitses keskkonda;

(5) elektri siseturu rajamine peab toimuma järk-järgult, et tööstus võiks uute oludega paindlikult ja kaalutletult kohaneda ning võtta arvesse praegust elektrisüsteemide erinevat korraldust;

(6) elektri siseturu loomine peab soodustama võrkude ühendamist ja koostalitlusvõimet;

(7) nõukogu 29. oktoobri 1990. aasta direktiiv 90/547/EMÜ elektri edastamise kohta ülekande- ja jaotusvõrkude kaudu ⁽⁴⁾ ja nõukogu 29. juuni 1990. aasta direktiiv 90/377/EMÜ ühenduse menetluse kohta tööstuslikele lõpptarbijatele määratud gaasi- ja elektrihindade läbipaistvuse parandamiseks ⁽⁵⁾ näevad ette esimese etapi elektri siseturu väljakujundamisel;

(8) elektri siseturu loomiseks on nüüd vaja võtta täiendavaid meetmeid;

(9) siseturul peavad elektriettevõtjad saama toimida konkurentsile rajatud elektrituru loomise eesmärgil, ilma et see piiraks avaliku teenindamise kohustuste täitmist;

(10) struktuuriliste erinevuste tõttu on liikmesriikides praegu erinevad elektrisektori reguleerimise süsteemid;

(11) vastavalt subsidiaarsuspõhimõttele tuleb ühenduse tasandil kehtestada süsteemi üldpõhimõtted, aga nende üksikajaline rakendamine jätta liikmesriikidele, võimaldades neil valida korra, mis kõige paremini vastab nende erioludele;

(12) olenemata valitseva turukorralduse laadist, peab vastavalt käesolevale direktiivile juurdepääs võrgule olema vaba ning viima liikmesriikides samaväärsete majandustulemusteni ja seega otseselt võrreldava turgude avatuse tasemeni ning otseselt võrreldava elektriturule pääsu astmeni;

(13) mõnes liikmesriigis võib olla vajalik avaliku teenindamise kohustuste kehtestamine, et tagada varustuskindlus ning tarbija- ja keskkonnakaitse, mida vaba konkurents nende riikide arvates iseenesest ei pruugi tingimata tagada;

⁽¹⁾ EÜT C 65, 14.3.1992, lk 4 ja EÜT C 123, 4.5.1994, lk 1.

⁽²⁾ EÜT C 73, 15.3.1993, lk 31.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 17. novembri 1993. aasta arvamus (EÜT C 329, 6.12.1993, lk 150). Nõukogu 25. juuli 1996. aasta ühine seisukoht (EÜT C 315, 24.10.1996, lk 18) ja Euroopa Parlamendi 11. detsembri 1996. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata). Nõukogu 19. detsembri 1996. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT L 313, 13.11.1990, lk 30. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 95/162/EÜ (EÜT L 107, 12.5.1995, lk 53).

⁽⁵⁾ EÜT L 185, 17.7.1990, lk 16. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 93/87/EMÜ (EÜT L 277, 10.11.1993, lk 32).

- (14) pikaajaline planeerimine võib olla üks nende avaliku teenindamise kohustuste täitmise vahend;
- (15) asutamislepingus sätestatakse kaupade vaba liikumise ja konkurentsi piiranguid käsitlevad erieeskirjad;
- (16) asutamislepingu artikli 90 lõikes 1 kohustatakse liikmesriike eriti järgima neid eeskirju avalike ettevõtjate puhul ning nende ettevõtjate osas, kellele on antud eri- ja ainuõigused;
- (17) vastavalt asutamislepingu artikli 90 lõikele 2 kohaldatakse kõnealuseid eeskirju eritingimuste alusel nende ettevõtjate suhtes, kellele on antud ülesanne osutada üldist majandushuvi esindavaid teenuseid;
- (18) käesoleva direktiivi rakendamine mõjutab selliste ettevõtjate tegevust;
- (19) seetõttu peavad liikmesriigid elektrisektori ettevõtjatele avaliku teenindamise kohustusi pannes järgima asutamislepingu asjakohaseid eeskirju vastavalt Euroopa Kohtu tõlgendusele;
- (20) elektri siseturu rajamisel tuleks täielikult arvesse võtta ühenduse majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärki eelkõige sellistes sektorites nagu riigi- või ühendusesisesed infrastruktuurid, mida kasutatakse elektri ülekandmiseks;
- (21) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 1996. aasta otsus nr 1254/96/EÜ, milles sätestatakse suunised üleeuroopa-liste energiavõrkude jaoks, ⁽¹⁾ on soodustanud elektri ülekandmise integreeritud infrastruktuuride väljaarendamist;
- (22) seetõttu on vajalik kehtestada elektri tootmise ning ülekande- ja jaotusvõrkude toimimise ühiseeskirjad;
- (23) on olemas kaks süsteemi, mida võib kohaldada tootmisturu avamiseks, nimelt kinnitamismenetlus ja pakkumismenetlus, ja need peavad toimima vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele;
- (24) selles raamistikus on vaja võtta arvesse oma tarbeks tootjate ja sõltumatute tootjate olukorda;
- (25) iga ülekandevõrk peab alluma keskjuhatusele ja -kontrollile, et tootjate ja nende klientide huvides tagada tema kindlus, usaldusvärsus ja tõhusus; seetõttu tuleks määrata ülekandevõrgu operaator ja usaldada talle võrgu kasutamine, hooldamine ja vajaduse korral arendamine; ülekandevõrgu operaator peab käituma objektiivsel, selgel ja arusaadaval ning mittediskrimineerival viisil;
- (26) ülekandevõrkude ja otseliinide kasutamise tehnilised eeskirjad peavad olema selged ja arusaadavad ning tagama koostalitlusvõime;
- (27) elektrijaamade dispetsjuhtimise jaoks tuleb kehtestada objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid;
- (28) keskkonnakaitse põhjustel võib eelistada elektri tootmist taastuvatest energiaallikatest;
- (29) jaotustasandil võib teatavas piirkonnas asuvatele klientidele anda tarnimisõiguse ning tuleb määrata vastutav isik, kes kasutaks, hooldaks ja vajaduse korral arendaks iga jaotusvõrku;
- (30) läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise tagamiseks tuleks vertikaalselt integreeritud ettevõtjate ülekandefunktsiooni hoida teistest tegevustest sõltumatusena;
- (31) üksikostja peab tegutsema vertikaalselt integreeritud ettevõtjate tootmis- ja jaotustegevusest eraldi; üksikostja tegevuse ja nimetatud tootmis- ja jaotustegevuste vahelist infovoogu on vaja piirata;
- (32) kõikide integreeritud elektriettevõtjate raamatupidamine peaks tagama maksimaalse läbipaistvuse, et eelkõige kindlaks määrata võimalikku valitseva seisundi kuritarvitamist, näiteks ebataavaliselt kõrgeid või madalaid hindu või diskrimineerivaid tegevusi võrdväärsete tehingute puhul; selleks peab iga tegevuse kohta olema eraldi raamatupidamisarvestus;
- (33) samuti on vaja sätestada pädevate asutuste juurdepääs ettevõtjatesisesele raamatupidamisele, tagades nõuetekohase konfidentsiaalsuse;
- (34) võttes arvesse liikmesriikide süsteemide struktuurilist mitmekesisust ja eriomadusi, tuleks võrgule juurdepääsuks ette näha erinevaid võimalusi, mille suhtes kohaldataks objektiivseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume;
- (35) tuleks sätestada otseliinide ehitamise ja kasutamise lubamine;

⁽¹⁾ EÜT L 161, 29.6.1996, lk 147.

- (36) tuleb sätestada kaitseklauslid ja vaidluste lahendamise kord;
- (37) tuleks vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turuvallutuslikku käitumist;
- (38) kuna mõnes liikmesriigis võivad nende võrkude kohandamisega kaasneda erilised raskused, tuleks eelkõige väikeste isoleeritud võrkude osas ette näha üleminekurežiimi või erandite kasutamine;
- (39) käesolev direktiiv on järgmine etapp turgude liberaliseerimisel; selle jõustumisel säilivad liikmesriikide vahel siiski teatavad takistused elektriga kauplemisel; saadud kogemuste põhjal tuleks teha ettepanekuid elektri siseturu toimimise parandamiseks; seetõttu peab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi kohaldamise kohta aru andma,
- 5) *ülekanndmine* — elektri ülekanne ühendatud kõrgepingevõrgu kaudu lõpptarbijatele või jaotajatele;
- 6) *jaotamine* — elektri ülekanne klientidele kesk- ja madalpinge jaotusvõrkude kaudu;
- 7) *kliendid* — elektri hulgimüüjad või lõpptarbijad ja jaotusettevõtjad;
- 8) *hulgimüüjad* — liikmesriigi poolt tunnustatud füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad või müüvad elektrit, kuid ei tegele elektri ülekandmise, tootmise ega jaotamisega selle võrgu sees või väljaspool seda võrku, kuhu nad kuuluvad;
- 9) *lõpptarbija* — klient, kes ostab elektrit oma tarbeks;
- 10) *võrkudevahelised ühendused* — seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude sidumiseks;
- 11) *ühendatud võrk* — omavahel ühe või mitme süsteemidevahelise ühendusega seotud ülekande- ja jaotusvõrgud;

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Reguleerimisala ja mõisted

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis kehtestatakse elektri tootmise, ülekandmise ja jaotamise ühiseeskirjad. Selles sätestatakse elektrisektori korralduse ja toimimise, turulepääsu, pakkumiskutsete suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja korra, lubade väljastamise ja võrkude toimimise eeskirjad.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) *tootmine* — elektri tootmine;
- 2) *tootja* — elektrit tootev füüsiline või juriidiline isik;
- 3) *oma tarbeks tootja* — elektrit peamiselt oma tarbeks tootev füüsiline või juriidiline isik;
- 4) *sõltumatu tootja* —
  - a) tootja, kes ei teosta elektri ülekandmist või jaotamist selle võrgu territooriumil, kuhu ta kuulub;
  - b) liikmesriikides, kus ei ole vertikaalselt integreeritud ettevõtjaid ja kus kasutatakse pakkumismenetlust, punkti a määratlusele vastav tootja, kelle suhtes ei või kohaldada üksnes ühendatud võrgu majanduslikku tähtsusjärjestust;
- 5) *ülekandmine* — elektri ülekanne ühendatud kõrgepingevõrgu kaudu lõpptarbijatele või jaotajatele;
- 6) *jaotamine* — elektri ülekanne klientidele kesk- ja madalpinge jaotusvõrkude kaudu;
- 7) *kliendid* — elektri hulgimüüjad või lõpptarbijad ja jaotusettevõtjad;
- 8) *hulgimüüjad* — liikmesriigi poolt tunnustatud füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad või müüvad elektrit, kuid ei tegele elektri ülekandmise, tootmise ega jaotamisega selle võrgu sees või väljaspool seda võrku, kuhu nad kuuluvad;
- 9) *lõpptarbija* — klient, kes ostab elektrit oma tarbeks;
- 10) *võrkudevahelised ühendused* — seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude sidumiseks;
- 11) *ühendatud võrk* — omavahel ühe või mitme süsteemidevahelise ühendusega seotud ülekande- ja jaotusvõrgud;
- 12) *otseliin* — ühendatud võrku täiendav elektriliin;
- 13) *majanduslik tähtsusjärjestus* — elektritarneallikate järjestamine majanduskriteeriumide alusel;
- 14) *abiteenused* — kõik ülekande- või jaotusvõrgu toimimiseks vajalikud teenused;
- 15) *võrgukasutaja* — füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib elektrit ülekande- või jaotusvõrku või kellele tarnitakse elektrit ülekande- või jaotusvõrgu kaudu;
- 16) *tarnimine* — elektri tarnimine ja/või müük klientidele;
- 17) *integreeritud elektriettevõtja* — vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
- 18) *vertikaalselt integreeritud ettevõtja* — ettevõtja, kes täidab kaht või enamat järgmist ülesannet: elektri tootmine, ülekandmine ja jaotamine;
- 19) *horisontaalselt integreeritud ettevõtja* — ettevõtja, kes täidab elektri müügiks tootmisest, ülekandmisest ja jaotamisest vähemalt üht funktsiooni ning lisaks tegutseb väljaspool elektrisektorit;
- 20) *pakkumismenetlus* — menetlus, mille puhul kavandatud lisavajadused ja asendusvõimsus kaetakse tarnetega uuest või olemasolevast tootmisvõimsusest;

21) *pikaajaline planeerimine* — tootmis- ja ülekandevõimsuse vajaduse pikaajaline planeerimine, et rahuldada võrgu nõudlus elektri järele ja tagada tarned klientidele;

III PEATÜKK

TOOTMINE

22) *üksikostja* — juriidiline isik, kes võrgus, kuhu ta kuulub, vastutab ülekandevõrgu ühtse majandamise ja/või elektri tsentraliseeritud ostu ja müügi eest;

Artikkel 4

23) *väike isoleeritud võrk* — mis tahes võrk, kus 1966. aastal on tarbimine alla 2 500 GWh ja vähem kui 5 % aastastest tarbimisest on pärit ühendatud võrgust.

Uue tootmisvõimsuse ehitamiseks võivad liikmesriigid valida kinnitamismenetluse ja/või pakkumismenetluse vahel. Neid menetlusi rakendatakse objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

Artikkel 5

II PEATÜKK

SEKTORI KORRALDUSE ÜLDEESKIRJAD

Artikkel 3

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja subsidiaarsuspõhimõtet arvesse võttes, ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, elektriülevõtte tegevuse kooskõlas käesoleva direktiivi põhimõtetega konkurentsivõimelise elektrituru saavutamise eesmärgil ning nende võrdsed õigused ja kohustused. Mõlemad artiklites 17 ja 18 nimetatud lähenemised võrgule juurdepääsule peavad viima liikmesriikides samaväärsete majandustulemusteni ja seega otseselt võrreldava turgude avatuse tasemeni ning otseselt võrreldava elektriturule pääsu astmeni.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eriti artiklit 90 arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektriülevõtte avaliku teenindamise kohustused, mis võivad olla seotud kindlusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete regulaarsuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega. Kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad; liikmesriigid peavad kohustused ja nende läbivaatamise tulemused avaldama ja nendest komisjonile viivitamata teatama. Eespool nimetatud avaliku teenindamise kohustuste täitmise vahendina võivad liikmesriigid soovi korral rakendada pikaajalist planeerimist.

3. Liikmesriigid võivad otsustada artiklite 5, 6, 17, 18 ja 21 sätteid mitte kohaldada, kui nende sätete kohaldamine juriidiliselt või faktiliselt takistaks elektriülevõtte avaliku teenindamise esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et kauplemise arengut ei mõjutata sellisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Ühenduse huvid hõlmavad muu hulgas ka konkurentsiklientide vahel, kes vastavad käesoleva direktiivi ja asutamislepingu artikli 90 tingimustele.

1. Kui liikmesriigid valivad kinnitamismenetluse, näevad nad ette lubade väljastamise kriteeriumid tootmisvõimsuse ehitamiseks nende territooriumil. Need kriteeriumid võivad olla seotud:

- a) elektrivõrgu ja -seadmete nendega seotud varustuse turvalisuse ja kindlusega;
- b) keskkonnakaitsega;
- c) maakasutuse ja asukohaga;
- d) sotsiaalmaa kasutusega;
- e) energiatõhususega;
- f) primaarenergiaallikate laadiga;
- g) taotleja eriomadustega, nagu tehnilise, majandus- ja finantsuutlikkusega;
- h) artikli 3 sätetega.

2. Üksikasjalikud kriteeriumid ja menetlused avalikustatakse.

3. Taotlejaid teavitatakse loa väljastamisest keeldumise põhjustest, mis peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad ning hästi ja nõuetekohaselt põhjendatud; keeldumise põhjused edastatakse komisjonile teadmiseks. Edasikaebemenetlused peavad olema taotlejale kättesaadavad.

Artikkel 6

1. Pakkumismenetluse valimise korral koostavad liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi määratud pädev asutus lõikes 2 nimetatud korrapärase hinnangu alusel uute tootmisvahendite loetelu, hõlmates ka asendusvõimsust. Loetelus võetakse arvesse võrkude ühendamise vajadust. Nõutav võimsus jaotatakse pakkumismenetluse teel käesolevas artiklis sätestatud korras.

2. Ülekandevõrgu operaator või kes tahes muu asjaomase liikmesriigi määratud pädev asutus koostab ja avaldab riikliku järelevalve all vähemalt iga kahe aasta tagant korrapärase hinnangu võrguga tõenäoliselt ühendatava tootmis- ja ülekandevõimsuse, võrkudevaheliste ühenduste vajaduse, võimaliku ülekandevõimsuse ja elektrinõudluse kohta. Hinnang hõlmab iga liikmesriigi määratud ajavahemikku.

3. Tootmisvahendite pakkumismenetluse üksikasjad avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas* vähemalt kuus kuud enne pakkumiste esitamise tähtaega.

Pakkumistingimused tehakse kättesaadavaks kõigile liikmesriigi territooriumil tegutsevatele ettevõtjatele, et neil oleks küllaldaselt aega pakkumise esitamiseks.

Pakkumistingimused sisaldavad lepingutingimuste ja kõigi pakkujate poolt järgitava korra üksikasjalikku kirjeldust ning pakkujate valikut ja lepingu sõlmimist reguleerivate kriteeriumide täielikku loetelu. Need tingimused võivad olla seotud ka artikli 5 lõikes 1 nimetatud valdkondadega.

4. Nõutavat tootmisvõimsust käsitlevate pakkumiskutsete puhul tuleb arvesse võtta ka pikaajalise garantiiga elektritarnepakumise olemasolevatelt tootmisüksustelt, tingimused et need võimaldavad täiendavaid nõudeid täita.

5. Liikmesriigid määravad elektri tootmisest, ülekandmisest ja jaotamisest sõltumatu ametiasutuse, avaliku või eraasutuse vastutavaks pakkumismenetluse korralduse, järelevalve ja kontrolli eest. See asutus võtab kõik vajalikud meetmed pakkumistes sisalduva informatsiooni konfidentsiaalsuse tagamiseks.

6. Pakkumismenetluse valinud liikmesriikides peab oma tarbeks tootjatel ja sõltumatutel tootjatel siiski olema võimalik saada luba objektivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, nagu on sätestatud artiklites 4 ja 5.

IV PEATÜKK

ÜLEKANDEVÕRGU KASUTAMINE

Artikkel 7

1. Liikmesriigid määravad või kohustavad ülekandevõrke oma-avaid ettevõtjaid määrama liikmesriikide poolt kindlaksmääratavaks ajavahemikuks tõhusust ja majanduslikku tasakaalu silmas pidades võrguoperaatori, kes varustuskindluse tagamiseks vastutaks ülekandevõrgu kasutamise, selle hoolduse tagamise ja vajaduse korral selle ülekandevõrgu ning teiste võrkudevaheliste ühenduste arendamise eest kõnealuses piirkonnas.

2. Liikmesriigid tagavad, et koostatakse ja avaldatakse tehnilised eeskirjad, millega kehtestatakse tootmisvahendite, jaotusvõrkudevaheliste ühenduste ja otseliinide võrku ühendamise kavandamist ja kasutamist käsitlevad tehnilised miinimumnõuded. Tehnilised eeskirjad tagavad võrkudevaheliste ühenduste koostalitlusvõime ning on objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Nendest teatatakse komisjonile vastavalt nõukogu 28. märtsi 1983. aasta direktiivi 83/189/EMÜ (milles on sätestatud tehnilisi standardeid ja norme käsitleva teabe esitamise kord) ⁽¹⁾ artiklile 8.

3. Võrguoperaator vastutab võrgu energiavoogude juhtimise eest, võttes arvesse energia vahetust teiste ühendatud võrkudega. Selleks vastutab võrguoperaator kindla, usaldusväärse ja tõhusa elektrivõrgu ja sellega seoses kõigi vajalike abiteenuste kättesaadavuse tagamise eest.

4. Võrguoperaator annab iga teise tema võrguga ühendatud võrgu operaatorile piisavat teavet, et tagada ühendatud võrgu kindel ja tõhus kasutus, koordineeritud areng ja koostalitlusvõime.

5. Võrguoperaator ei diskrimineeri võrgukasutajaid või kasutajarühmi üksteise suhtes ega oma tütarettevõtjate või osanike/aktsionäride kasuks.

6. Kui ülekandevõrk ei ole veel tootmis- ja jaotusülesannetest sõltumatu, on võrguoperaator vähemalt juhtimise osas sõltumatu teistest ülekandevõrguga mitteseotud ülesannetest.

Artikkel 8

1. Ülekandevõrgu operaator vastutab tootmisvahendite dispetšjuhtimise eest oma piirkonnas ning võrkudevaheliste ühenduste kasutuse kindlaksmääramise eest.

2. Ilma et see piiraks elektritarneid lepinguliste, sealhulgas pakkumistingimustest tulenevate kohustuste alusel, määratakse tootmisvahendite dispetšjuhtimine ja võrkudevaheliste ühenduste kasutus kindlaks objektivsete avaldatud kriteeriumide alusel, mille liikmesriik võib heaks kiita ja mida tuleb kohaldada mittediskrimineerival viisil, mis tagab elektri siseturu nõuetekohase toimimise. Neis kriteeriumides võetakse arvesse kasutusel olevatest tootmisvahenditest lähtuvate või võrkudevaheliste ühenduste kaudu toimivate elektriedastuste majanduslikku tähtsust ning võrgu tehnilisi piiranguid.

⁽¹⁾ EÜT L 109, 26.4.1983, lk 8. Direktiivi on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

3. Liikmesriik võib nõuda, et võrguoperaator annaks tootmis- seadmete dispetšjuhtimisel eesõiguse nendele tootmis- seadmetele, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või jäätmeid või tooda- vad nii soojust kui elektrit.

4. Liikmesriik võib varustuskindluse huvides määrata, et dispetš- juhtimisel antaks eesõigus nendele tootmis- seadmetele, mis kasu- tavad omamaiseid primaarenergia kütuseallikaid, kuid ainult sel määral, mis ühelgi kalendriaastal ei ületa 15 % asjaomases liik- mesriigis tarbitava elektri tootmiseks vajaliku primaarenergia kogumäära- st.

Artikkel 9

Ülekandevõrgu operaator peab säilitama tööülesannete täitmisel saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

V PEATÜKK

Jaotusvõrgu kasutamine

Artikkel 10

1. Liikmesriigid võivad teha jaotusettevõtjatele kohustuseks tar- nimise teatava piirkonna klientidele. Selliste tarnete tariifid võib reguleerida, et tagada näiteks asjaomaste klientide võrdne kohtle- mine.

2. Liikmesriigid määravad või kohustavad jaotusvõrke omavaid või nende eest vastutavaid ettevõtjaid määrama võrguoperaatori, kes vastutab jaotusvõrgu kasutamise, selle hoolduse tagamise ja vajaduse korral jaotusvõrgu ning selle võrkudevaheliste ühenduste arendamise eest asjaomases piirkonnas.

3. Liikmesriigid tagavad võrguoperaatori tegevuse vastavuse artiklitele 11 ja 12.

Artikkel 11

1. Jaotusvõrgu operaator tagab oma piirkonnas kindla, usaldus- väärse ja tõhusa elektrijaotusvõrgu, pöörates nõuetekohast tähe- lepanu keskkonnakaitsesele.

2. Jaotusvõrgu operaator ei tohi mingil juhul diskrimineerida võrgukasutajaid või kasutajarühmi üksteise suhtes ega oma tütar- ettevõtjate või osanike kasuks.

3. Liikmesriik võib nõuda, et jaotusvõrgu operaator annaks toot- misseadmete dispetšjuhtimisel eesõiguse nendele tootmis- seadme- tele, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või jäätmeid või too- davad nii soojust kui elektrit.

Artikkel 12

Jaotusvõrgu operaator peab säilitama tööülesannete täitmisel saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

VI PEATÜKK

Eristamine ja raamatupidamise läbipaistvus

Artikkel 13

Liikmesriikidel või nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artikli 20 lõikes 3 nimetatud vaidlusi lahendavatel asutustel on õigus tutvuda tootmis-, ülekande- või jaotusettevõtjate raamatupidamisega, kui neil on seda kontrolli tegemiseks vaja.

Artikkel 14

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektri- ettevõtjate raamatupidamise vastavus käesoleva artikli lõigetele 2-5.

2. Elektri-ettevõtjad peavad olenemata nende omandivormist või õiguslikust vormist koostama, esitama kontrollimiseks ja aval- dama oma raamatupidamise aastaaruanded kooskõlas siseriiklike õigusnormidega piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktil g ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid.⁽¹⁾ Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust oma raamatupida- mise aastaaruandeid avaldada, peavad hoidma nende koopiad oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Diskrimineerimise, ristsubsideerimise ja konkurentsi moonu- tamise vältimiseks peavad integreeritud elektri-ettevõtjate sisemi- ses raamatupidamises olema eraldi aruanded elektri tootmise, üle- kandmise ja jaotamise kohta ning vajaduse korral konsolideeritud aastaaruanded elektrisektorivälise tegevuse kohta nii, nagu neil nõutaks juhul, kui kõnealuse tegevusega oleksid hõivatud eri ette- võtjad. Sisemine raamatupidamine peab raamatupidamisaruan- nete lisades sisaldama iga tegevuse bilanssi ja kasumiaruannet.

4. Raamatupidamise aastaaruannete lisades täpsustavad ettevõt- jad eeskirjad, mis käsitlevad varade ja kohustuste ning kulude ja tulude jaotamist ja mida nad järgivad lõikes 3 nimetatud eraldi aruannete koostamisel. Neid eeskirju võib muuta ainult erandjuh- tudel. Muudatused peavad olema aastaaruannete lisades nimeta- tud ja nõuetekohaselt põhjendatud.

⁽¹⁾ EÜT L 222, 14.8.1978, lk 11. Direktiivi on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

5. Raamatupidamise aastaaruannete lisades esitatakse kõik sidusettevõtjatega sooritatud olulised tehingud asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktil g põhineva konsolideeritud aastaaruandeid käsitleva nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ artikli 41 tähenduses⁽¹⁾ või ühisettevõtjatega sooritatud olulised tehingud selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses või samadele osanikele/aktsionäridele kuuluvate ettevõtjatega sooritatud olulised tehingud.

Artikkel 15

1. Liikmesriigid, kes määravad üksikostjaks vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja või osa sellest, sätestavad nõude, et üksikostja tegutseks integreeritud ettevõtja tootmis- ja jaotustegevusest eraldi.

2. Liikmesriigid tagavad, et mingit informatsiooni ei liigu vertikaalselt integreeritud elektriettevõtjate üksikostja tegevuse ja nende ettevõtjate tootmis- ja jaotustegevuse vahel, üksikostja kohustuste täitmiseks vajalik teave välja arvatud.

VII PEATÜKK

VÕRGULE JUURDEPÄÄSU KORRALDAMINE

Artikkel 16

Võrgule juurdepääsu korraldamiseks võivad liikmesriigid valida ühe artiklis 17 ja/või 18 kirjeldatud menetlustest. Mõlemat menetlust rakendatakse objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

Artikkel 17

1. Läbiraakimistel põhineva võrgule juurdepääsu korral võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevad elektritootjad ja, kui liikmesriigid nende olemasolu lubavad, tarneettevõtjad ja tingimustele vastavad kliendid võiksid võrgule juurdepääsu saamiseks läbiraakimisi pidada, et sõlmida üksteisega vabatahtlikel kaubanduslepetel põhinevaid tarnelepinguid.

2. Kui tingimustele vastav klient ühendatakse jaotusvõrku, tuleb võrgule juurdepääsu saamiseks pidada läbiraakimisi vastava

⁽¹⁾ EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

jaotusvõrgu operaatoriga ja vajaduse korral asjaomase ülekandevõrgu operaatoriga.

3. Läbipaistvuse soodustamiseks ja võrgule juurdepääsu läbiraakimiste hõlbustamiseks peavad võrguoperaatorid esimesel käesoleva direktiivi rakendamise järgsel aastal avaldama ülekande- ja jaotusvõrkude kasutamise taotlushinnad. Järgnevatel aastatel koostades avaldatud taotlushinnad peaksid niipalju kui võimalik põhinema viimase 12 kuu jooksul läbiraakimistel kokkulepitud keskmisel hinnal.

4. Liikmesriigid võivad valida ka reguleeritud juurdepääsumenetluse, millega antakse tingimustele vastavatele klientidele ülekande- ja jaotusvõrkude kasutuse avaldatud tariifidel põhinev võrkudele juurdepääsu õigus, mis võrgule juurdepääsu osas on vähemalt samaväärne muude käesolevas peatükis nimetatud juurdepääsumenetluste vastavate tingimustega.

5. Asjaomane ülekande- või jaotusvõrgu operaator võib vajaliku võimsuse puudumise korral võrgule juurdepääsust keelduda. Keeldumise korral tuleb esitada nõuetekohased põhjendused eelkõige artiklit 3 arvesse võttes.

Artikkel 18

1. Üksikostja menetluse korral määravad liikmesriigid juriidilise isiku, kes on üksikostja territooriumil, mida hõlmab võrguoperaator. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et:

- i) avaldada ülekande- ja jaotusvõrgu kasutuse mittediskrimineeriv tariif;
- ii) tingimustele vastavad kliendid võiksid oma tarbe rahuldamiseks sõlmida tarnelepinguid tootjatega ning, kui liikmesriigid nende olemasolu lubavad, tarneettevõtjatega väljaspool võrgu territooriumi;
- iii) tingimustele vastavad kliendid võiksid oma tarbe rahuldamiseks sõlmida tarnelepinguid tootjatega võrgu territooriumil;
- iv) sõltumatud tootjad peaksid võrgule juurdepääsu saamiseks läbiraakimisi ülekande- ja jaotusvõrgu operaatoritega, et sõlmida vabatahtlikel kaubanduslepetel põhinevaid tarnelepinguid tingimustele vastavate klientidega, kes asuvad võrgust väljaspool.

2. Üksikostja võib olla kohustatud ostma elektrit, mida tingimustele vastav klient on tellinud võrguga hõlmatud territooriumil või sellest väljaspool asuvalt tootjalt hinnaga, mis on võrdne üksikostja poolt tingimustele vastavatele klientidele pakutava müügihinnaga, millest on lahutatud lõike 1 punktis i nimetatud avaldatud tariif.

3. Kui üksikostja suhtes ei kohaldata lõike 1 kohast ostukohustust, võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et lõike 1 punktides ii ja iii nimetatud tarnelepingud täidetakse kas võrgule juurdepääsu kaudu lõike 1 punktis i nimetatud avaldatud tariifi alusel või läbiraakimistel põhineva võrgule juurdepääsu kaudu vastavalt artikli 17 tingimustele. Viimati nimetatud juhul ei oleks üksikostjal kohustust avaldada ülekande- ja jaotusvõrgu kasutamise mittediskrimineerivat tariifi.

4. Üksikostja võib keelduda võrgule juurdepääsust ja elektri ostmisest tingimustele vastavate klientidelt, kui tal puudub vajalik ülekande- või jaotusvõimsus. Keeldumise korral tuleb esitada nõuetekohased põhjendused eelkõige artiklit 3 arvesse võttes.

Artikkel 19

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed oma elektriturude avamiseks, nii et artiklites 17 ja 18 ette nähtud tingimuste kohaseid lepinguid võiks sõlmida vähemalt teatava olulise tasemeni, millest igal aastal tuleb komisjonile teatada.

Siseriikliku turu osa arvutatakse, võttes aluseks ühenduse osa üle 40 GWh aastas tarbitavate lõpptarbijate poolt tarbitud elektrit (elektri tarbimise koha alusel ja oma tarbeks tootmine kaasa arvatud).

Komisjon arvutab ühenduse keskmise osa liikmesriikide poolt talle korrapäraselt antud teabe alusel. Komisjon avaldab ühenduse keskmise osa ja määratleb turgude avanemise astme *Euroopa Ühenduste Teatajas* enne iga aasta novembrit koos kõigi asjakohaste arvutust selgitavate andmetega.

2. Lõikes 1 nimetatud siseriikliku turu osa suurendatakse järkjärgult kuue aasta jooksul. Selleks alandatakse kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist lõikes 1 nimetatud ühenduse tarbimiskünnist 40 GWh aastase elektritarbimistasemeni 20 GWh ja kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist tasemeni 9 GWh.

3. Liikmesriigid määravad kindlaks oma territooriumil olevad kliendid, kes esindavad lõigetes 1 ja 2 täpsustatud turuosa ning kellel on õigus- ja teovõime sõlmida elektrit käsitlevaid lepinguid vastavalt artiklitele 17 ja 18, tingimusel et üle 100 GWh aastas

tarbivad lõpptarbijad (elektri tarbimise koha alusel ja oma tarbeks tootmine kaasa arvatud) lülitatakse eespool nimetatud kategooria hulka.

Jaotusettevõtjatel, keda käesoleva lõike kohaselt ei ole veel tunnustatud tingimustele vastavateks klientideks, on õigus- ja teovõime sõlmida vastavalt artiklites 17 ja 18 ettenähtud tingimustele lepinguid sellise elektrimahu kohta, mida tarbivad nende jaotusvõrgus tingimustele vastavaks tunnustatud kliendid, et tagada tarnimine kõnealustele klientidele.

4. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks kriteeriumid tingimustele vastavate klientide määratlemiseks, kes võivad sõlmida lepinguid artiklites 17 ja 18 ette nähtud tingimuste alusel. Need andmed koos kogu ülejäänud asjakohase teabega, millega põhjendatakse lõikes 1 nimetatud turgude avanemist, saadetakse komisjonile avaldamiseks *Euroopa Ühenduste Teatajas*. Komisjon võib taotleda, et liikmesriik muudaks lõikes 3 nimetatud nõudeid, kui need loovad takistusi käesoleva direktiivi õigele kohaldamisele elektri siseturu ladusa toimimise osas. Kui asjaomane liikmesriik ei ole seda taotlust kolme kuu jooksul täitnud, tehakse lõplik otsus vastavalt nõukogu 13. juuli 1987. aasta otsuse 87/373/EMÜ (millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlus) ⁽¹⁾ artiklis 2 nimetatud I menetlusele.

5. Tasakaalustamatuse vältimiseks elektriturude avanemisel artiklis 26 nimetatud ajavahemikul:

- a) ei keelata artiklitele 17 ja 18 vastavate elektritarnelepingute sõlmimist mõne teise liikmesriigi süsteemi kuuluva tingimustele vastava kliendiga, kui klient vastab mõlema asjassepuutuva süsteemi tingimustele;
- b) juhtudel kui lõikes a kirjeldatud tehingutest keeldutakse seetõttu, et klient vastab vaid ühe süsteemi tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes ning tingimustele vastava kliendi asukohaliikmesriigi taotlusel kohustada keelduvat poolt soovitud elektritarnet täitma.

Paralleelselt artiklis 26 ettenähtud menetluse ja ajakavaga ning hiljemalt selles artiklis ettenähtud tähtaja esimese poole möödumisel vaatab komisjon turu arengut ja üldisi huve arvesse võttes läbi esimese lõigu punkti b kohaldamise. Komisjon hindab olukorda saadud kogemuste põhjal ja esitab aruande võimalikust käesoleva lõigu sätetega seotud tasakaalustamatusest elektriturude avanemisel.

⁽¹⁾ EÜT L 197, 18.7.1987, lk 33.

Artikkel 20

1. Liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et:

- i) sõltumatud tootjad ja oma tarbeks tootjad võiksid pidada läbirääkimisi võrgule juurdepääsu saamiseks, et ühendatud võrgu kaudu tarnida elektrit samas või teises liikmesriigis asuvatele oma rajatistele ja tütarettevõtjatele;
- ii) väljaspool võrgu territooriumi asuvad tootjad võiksid uut tootmisvõimsust käsitleva pakkumiskutse järel sõlmida tarnelepingu ja lepingu täitmiseks võrku pääseda.

2. Liikmesriigid tagavad, et pooled peavad läbirääkimisi heas usus ja keegi neist ei kuritarvita läbirääkimistel oma seisundit ega takista läbirääkimiste õnnestumist.

3. Liikmesriigid määravad pooltest sõltumatu pädeva asutuse, kes lahendab kõnesolevate lepingute ja läbirääkimistega seotud vaidlused. See asutus peab eelkõige lahendama vaidlused, mis on seotud lepingute ja läbirääkimistega ning juurdepääsust või ostmisest keeldumisega.

4. Piiriülesed vaidlused lahendab see vaidluste lahendamise asutus, kelle võrku kuulub võrgu kasutamisest või sellele juurdepääsust keeldunud üksikostja või võrguoperaator.

5. Selle asutuse poole pöördumine ei piira ühenduse õiguse alusel kaebeõiguse kasutamist.

Artikkel 21

1. Liikmesriigid võtavad artiklites 17 ja 18 nimetatud korras ja õiguste kohaselt meetmeid, et

- võimaldada kõigil nende territooriumil asuvatel elektritootjatel ja elektritarneettevõtjatel, kui liikmesriigid nende olemasolu lubavad, tarnida otseliini kaudu elektrit oma rajatistele ja tütarettevõtjatele ning tingimustele vastavatele klientidele;
- iga nende territooriumil asuv tingimustele vastav klient võiks otseliini kaudu saada elektrit tootjalt ja tarneettevõtjalt, kui neil tarnijatel on liikmesriikide luba.

2. Liikmesriigid sätestavad kriteeriumid, mille alusel toimub lubade andmine otseliinide ehitamiseks nende territooriumil. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

3. Lõikes 1 nimetatud võimalus tarnida elektrit otseliini kaudu ei mõjuta võimalust elektritarnelepingute sõlmimiseks vastavalt artiklitele 17 ja 18.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et otseliini ehitusloa saamine eeldab kas võrgule juurdepääsust keeldumist vastavalt kas artikli 17 lõike 5 või artikli 18 lõike 4 alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamist vastavalt artiklile 20.

5. Liikmesriigid võivad keelduda otseliini ehitusloa andmisest, kui sellise loa andmine takistaks artikli 3 sätete kohaldamist. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

Artikkel 22

Liikmesriigid seavad sisse asjakohased ja tõhusad menetlused reguleerimise, kontrolli ja läbipaistvuse tagamiseks, et vältida eriti tarbijaid kahjustavat turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turuvallutuslikku käitumist. Nendes menetlustes võetakse arvesse asutamislepingu sätteid, eriti selle artiklit 86.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 23

Kui energiaturul tekib äkiline kriis ja kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste ohutus või turvalisus või võrgu puutumatus, võib liikmesriik võtta vajalikke ajutisi kaitsemeetmeid.

Need meetmed peavad võimalikult vähe häirima siseturu toimimist ega tohi olla laiemal ulatusega, kui on vältimatult vaja ootamatult tekkinud raskuste kõrvaldamiseks.

Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab neid meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust viisil, mis on ühiste huvidega vastuolus.

Artikkel 24

1. Need liikmesriigid, kus enne käesoleva direktiivi jõustumist võetud kohustus või antud tegevusgarantiisid ei tohi käesoleva direktiivi sätete tõttu täita, võivad taotleda üleminekukorda, mille komisjon võib neile anda, võttes muu hulgas arvesse asjaomase

võrgu suurust, selle ühendamise määra ning elektritööstuse struktuuri. Komisjon teatab enne otsuse tegemist nendest taotlustest liikmesriikidele, võttes arvesse konfidentsiaalsuskohustust. Otsus avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

2. Üleminekukorra kehtimise aeg on piiratud ning seotud lõikes 1 nimetatud kohustuste või garantiide tähtajaga. Üleminekukord võib hõlmata erandeid käesoleva direktiivi IV, VI ja VII peatükist. Üleminekukorra taotlustest tuleb komisjonile teatada hiljemalt üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

3. Liikmesriigid, kes pärast käesoleva direktiivi jõustamist suudavad tõendada, et nende väikeste isoleeritud võrkude töös on olulisi probleeme, võivad taotleda erandeid IV, V, VI ja VII peatüki vastavatest sätetest ja komisjon võib need erandid neile anda. Komisjon teatab enne otsuse tegemist nendest taotlustest liikmesriikidele, võttes arvesse konfidentsiaalsuskohustust. Otsus avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*. Käesolevat lõiget kohaldatakse ka Luksemburgi suhtes.

Artikkel 25

1. Komisjon esitab enne käesoleva direktiivi jõustumisele järgneva aasta lõppu Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ühtlustamisnõuete kohta, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega. Vajaduse korral lisab komisjon aruandele ühtlustamist käsitlevad ettepanekud, mis on vajalikud elektri siseturu tõrgeteta toimimiseks.

2. Nõukogu ja Euroopa Parlament avaldavad ettepanekute kohta oma arvamuse kahe aasta jooksul alates nende esitamisest.

Artikkel 26

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi kohaldamise läbi ja esitab aruande elektri siseturu toimimisel ja artiklis 3 nimetatud üldeeskirjade rakendamisel saadud kogemuste kohta, et Euroopa

Parlament ja nõukogu võiksid saadud kogemuste põhjal õigeaegselt kaaluda võimalust turgude edasiseks avamiseks, mis hakkaks kehtima üheksa aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist, võttes arvesse artiklites 17 ja 18 nimetatud võrkude üheaegset olemasolu.

Artikkel 27

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 19. veebruaril 1999. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

2. Belgia, Kreeka ja Iirimaa võivad oma elektrivõrkude spetsiifiliste tehniliste omaduste tõttu saada vastavalt ühe, kahe ja ühe aasta pikkuse lisatähtaja käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks. Nimetatud võimaluse kasutamise korral teatavad kõnealused liikmesriigid sellest komisjonile.

3. Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 28

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

Artikkel 29

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 19. detsember 1996

Euroopa Parlamendi nimel

president

K. HÄNSCH

Nõukogu nimel

eesistuja

S. BARRETT